

Pojďte budovat české pohraničí!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

multikulturní
centrum
praha

Podívejte se na plakáty a zamyslete se nad otázkami.

1. Jaký dojem ve vás plakáty vyvolávají?
2. Kdy mohly být plakáty vytvořeny? Na jakou událost může jejich vydání navazovat?
3. Jakou informaci mají plakáty čtenáři předat?
4. Pro koho jsou podle vás určeny?
5. Co bylo jejich cílem?

PLAKÁTY

Plakáty

Pojďte budovat české pohraničí!

Rozdělte se do dvojic.

Prozkoumejte několik policejních přihlášek a jiných dokumentů, týkajících se lidí, kteří přicházeli po roce 1945 do Československa.

Do mapy zaznačte, odkud přicházeli a také to, kde se usadili.

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA 1

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA 3

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA 5

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA 2

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA 4

MAPA

Mapa

Pojďte budovat české pohraničí!

1.

ODKUD

KAM

2.

ODKUD

KAM

3.

ODKUD

KAM

4.

ODKUD

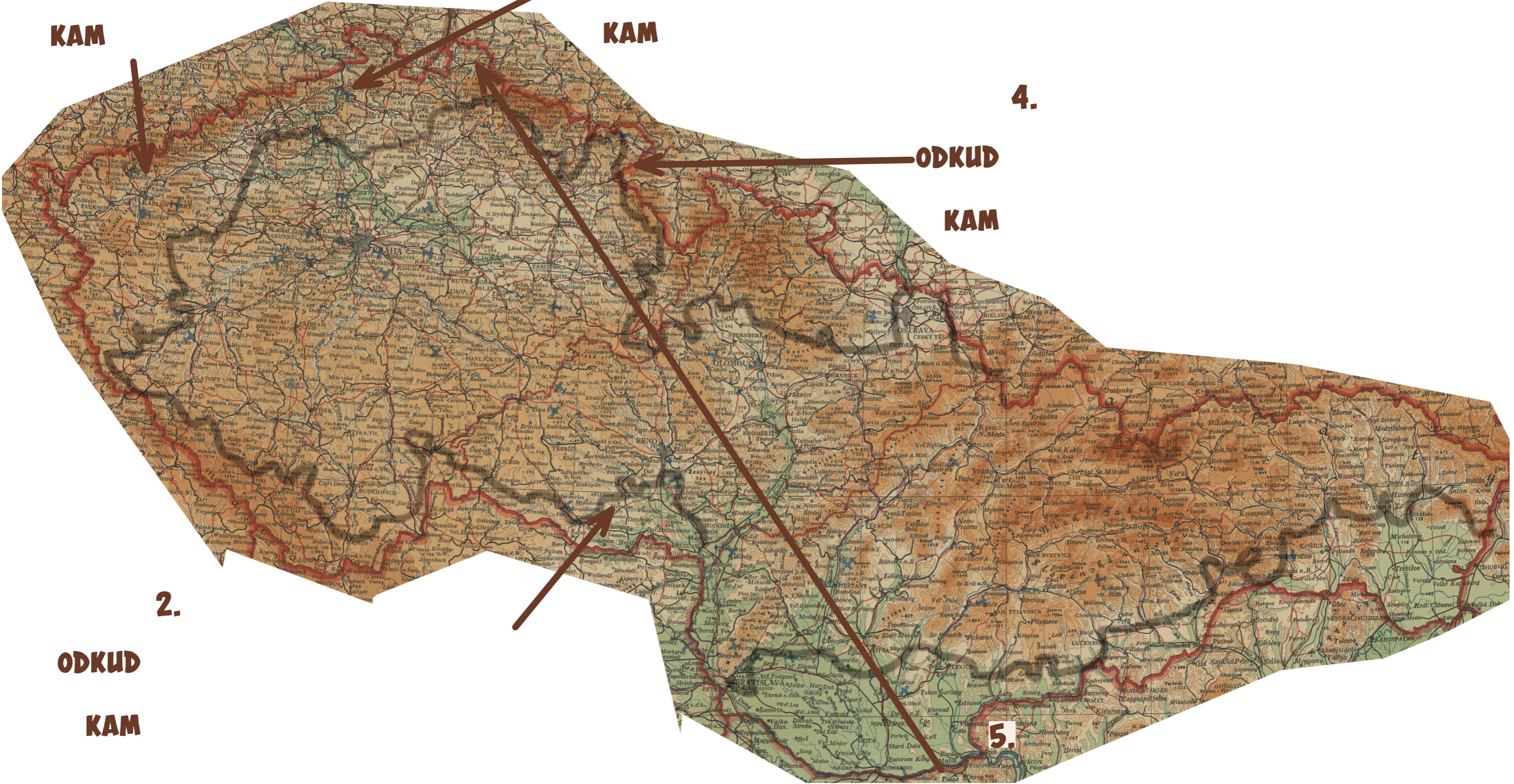
KAM

5.

ODKUD

KAM

SEZNAM DOKUMENTŮ

Policejní přihláška 1

Pojďte budovat české pohraničí!

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA												
Osoby hlášením povinné	Příjmení: Milotová			Rodinný stav: svob.			Povolání: ----			Den	Měsíc	Rok
	Jména: Marie			Nábož. vyznání:			Státní příslušnost:		Domovská příslušnost:		Místo: Zdenci	
	(Jen u paní) rozená:			Národnost:			Jugoslávie		Jugoslávie		Okres: Jugoslávie	
2.	Příjmení a jméno:	otce: František					7.	Místo: Jirice u Miroslavi				
		matky: rozené:						Nové bydliště				
		Jméno: rozená:						Okres (čtvrť): Čís. p.:				
3.	Manželka u ženatých (manžel u provdaných):	Narození: Den Měsíc Rok Místo:					Ulice: č.:					
4.	Děti do 15 let, které žijí s osobou hlášením povinnou:	1. narozené:					Je-li v podnájmu, u:					
		v					8. Den příchodu (s osobami uvedenými pod 1, 3, 4):					
		2. narozené:					9. Podrží starý byt?					
		v					10. Bydlel zde již?					
		3. narozené:					11. a) Předchozí bydliště nebo při příchodu z ciziny poslední bydliště v tuzemsku:					
		4. narozené:					Místo: Zdenci Jugoslávie					
		v					Okres (čtvrť): Čís. pop.:					
		5. narozené:					Ulice: č.:					
		v					b) Bydliště před 1. X. 1938:					
5.	U cizozemců a bezdomovců	pas č. a datum: /					12. Mají všechny hlášené osoby stejnou státní příslušnost?					
		vydal úřad: /					Podpis osoby hlášením povinné:					
6.	Jsem majitelem motor. vozidel č.:	/					Podpis majitele bytu:					
							Podpis majitele domu:					
							Jirice u Miroslavi dne 30. 1. 1946					

Státní tiskárna v Praze — 753-46. Čís. skl. 343 a

MAPA

Policejní přihláška 2

Pojďte budovat české pohraničí!

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA												
Osoby hlášením povinné	Příjmení: Čonka			Rodinný stav:			Povolání: dítě		Den	Měsíc	Rok	
	Jména: Michal			Nábož. vyznání:			Státní příslušnost:	Domovská příslušnost:	Místo: Piskorovce			
	(Jen u paní) rozená:			Národnost: romská			ČSR	Slovensko	Okres: Vranov nad Toplou			
2.	Příjmení a jméno:	otce:			matky: rozené: Jakubicová			7.	Nové bydliště		Místo: Hronov	
3.	Manželka u ženatých (manžel u provdaných):	Jméno: rozená: Liebermannová			Místo:			Okres (čtvrť): Náchod		Čís. p.:	Ulice: č.:	
4.	Děti do 15 let, které žijí s osobou hlá- šením po- vinnou:	1.	narozené:			8.			Den příchodu (s osobami uvedenými pod 1, 3, 4): 22. 6. 1947			
		v				9.			Podrží starý byt? ne			
		2.	narozené:			10.			Bydlel zde již? ne			
		v				11.			a) Předchozí bydliště nebo při příchodu z ciziny poslední bydliště v tuzemsku:		Místo:	Čís. pop.:
		3.	narozené:			11.			b) Bydliště před 1. X. 1938:		Okres (čtvrť):	Ulice: č.:
		v				12.			Mají všechny hlášené osoby stejnou státní příslušnost?			
5.	U cizozemců a bezdomovců	pas č. a datum: /			Podpis osoby hlášením povinné:			Hronov 22. 6. 1947				
		vydal úřad: /			Podpis majitele bytu:			v _____ dne _____				
					Podpis majitele domu:							
6.	Jsem majitelem motor. vozidel č.:	/										

Státní tiskárna v Praze — 753-46. Čís. skl. 343 a

MAPA

Policejní přihláška 3

Pojďte budovat české pohraničí!

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA												
Osoby hlášením povinné	Příjmení: Borika			Rodinný stav: vdaná			Povolání: dělnice v porcelánce			Den	Měsíc	Rok
	Jména: Gizela			Nábož. vyznání:			Státní příslušnost: ČSR		Domovská příslušnost:		Místo: Bratislava	
	(jeden u páni) rozená: Meszároš			Národnost: maďarská							Okres:	
2.	Příjmení a jméno:		otce: Julius Mezsároš						Místo: Stará Rokele u KarlovýchVarů			
			matky: Gizela rozené: Lenártová			7. Nové bydliště			Okres (čtvrť): Čís. p.:			
									Ulice: č.:			
3.	Manželka u ženatých (manžel u provdaných):		Jméno: Štefan rozená:			Je-li v podnájmu, u:			8. Den příchodu (s osobami uvedenými pod 1, 3, 4):			
			Narození:	Den	Měsíc	Rok	Místo:		9. Podrží starý byt?			
4.	Děti do 15 let, které žijí s osobou hlášením povinnou:		1. narozené:			10. Bydlel zde již?			11. a) Předchozí bydliště nebo při příchodu z ciziny poslední bydliště v tuzemsku:			
			2. narozené:						Místo: Takšň		Čís. pop.:	
			3. narozené:						Okres (čtvrť): Galanta		č.:	
			4. narozené:						Ulice:			
			5. narozené:						b) Bydliště před 1. X. 1938:			
5.	U cizozemců a bezdomovců		pas č. a datum: /			vydal úřad: /			12. Mají všechny hlášené osoby stejnou státní příslušnost?			
						Podpis osoby hlášením povinné:						
						Podpis majitele bytu:						
						Podpis majitele domu:						
6.	Jsem majitelem motor. vozidel č.:		/			Stará Rokele u KarlovýchVarů			11. 10. 1946			
						v			dne			

Státní tiskárna v Praze — 753-46. Čís. skl. 343 a

MAPA

Policejní přihláška 4

Pojďte budovat české pohraničí!

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA													
Osoby hlášením povinné'	Příjmení: Liptáková			Rodinný stav:			Povolání:			Den	Měsíc	Rok	
	Jména: Alžběta			Nábož. vyznání:			Státní příslušnost: Maďarsko			Místo:			
	(jen u paní) rozená:			Národnost: Slovenská			Maďarsko			Okres:			
2.	Příjmení a jméno:	otce:				matky: rozené:				7. Nové bydliště		Místo: Srbská	
3.	Manželka u ženatých (manžel u provdaných):	Jméno: rozená:				Místo:				Okres (čtvrť): Liberec Čís. p.: 104		Ulice: č.:	
4.	Děti do 15 let, které žijí s osobou hlá- šením po- vinnou:	1.	narozené:				8. Den příchodu (s osobami uvedenými pod 1, 3, 4):				9. Podrží starý byt?		
		2.	narozené:				10. Bydlel zde již?				11. a) Předchozí bydliště nebo při příchodu z ciziny poslední bydliště v tuzemsku:		Místo: Maďarsko
		3.	narozené:				b) Bydliště před 1. X. 1938:				Okres (čtvrť): Čís. pop.:		Ulice: č.:
		4.	narozené:				12. Mají všechny hlášené osoby stejnou státní příslušnost?				Podpis osoby hlášením povinné:		
		5.	narozené:				Podpis majitele bytu:				Podpis majitele domu:		
5.	U cizozemců a bezdomovců	pas č. a datum: /				vydal úřad: /				6. Jsem majitelem motor. vozidel č.: /		Frydlaně v Čechách 1. 10. 1947	
Státní tiskárna v Praze — 753-46.										Čís. skl. 343 a			

MAPA

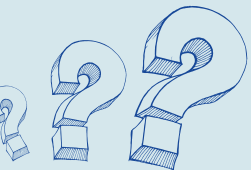
Policejní přihláška 5

Pojďte budovat české pohraničí!

POLICEJNÍ PŘIHLÁŠKA												
Osoby hlášením povinné	Příjmení: Švarc			Rodinný stav: žen.			Povolání: rolník			Den	Měsíc	Rok
	Jména: Evžen			Nábož. vyznání:			Státní příslušnost: ČSR			Měsíc: 1914		
	(jén u paní) rozená:			Národnost:			Domovská příslušnost: Saloce			Místo: Saloce		
Okres: Užhorod												
2.	Příjmení a jméno:	otce: Marcus Švarc					7. Nové bydliště			Místo: Vitín		
		matky: Hana rozené: Jakubicová								Okres (čtvrť): Ústí n/L Čís. p.: 1		
3.	Manželka u ženatých (manžel u provdaných):	Jméno: Hana rozená: Liebermannová					8. Den příchodu (s osobami uvedenými pod 1, 3, 4): 22. 10. 1945			9. Podrží starý byt? ne		
		Narození:	Den	Měsíc	Rok	Místo:						
					1928	Bílky	11. a) Předchozí bydliště nebo při příchodu z ciziny poslední bydliště v tuzemsku: Místo: fronta			Okres (čtvrť): Čís. pop.:		
												b) Bydliště před 1. X. 1938:
4.	Děti do 15 let, které žijí s osobou hlášením povinnou:	1. narozené: v					12. Mají všechny hlášené osoby stejnou státní příslušnost?			Podpis osoby hlášením povinné:		
		2. narozené: v										
		3. narozené: v										
		4. narozené: v										
		5. narozené: v										
5.	U cizozemců a bezdomovců	pas č. a datum: /					Podpis majitele bytu:			Podpis majitele domu:		
		vydal úřad: /										
6.	Jsem majitelem motor. vozidel č.:	/					V Vitín dne ??????			Čís. skl. 343 a		

Státní tiskárna v Praze — 753-46.

MAPA

Zamyslete se:

Pojďte budovat české pohraničí!

1. Proč si myslíte, že přicházeli?
2. Odkud přicházeli?

Rozdělte se do skupin.

Přečtěte si několik krátkých textů, které popisují život lidí, kteří přicházeli do vysídleného pohraničí.

Ke každému textu přiřadte ze seznamu popis, který nejlépe vystihuje podstatu textu.

TEXT 1

TEXT 2

TEXT 3

Text 1

Pojďte budovat české pohraničí!

Asi nejhůř dopadly rodiny umístěné ve Třech Sekerách, uprostřed hvozdů Českého lesa. Obec osídlilo celkem 216 reemigrantů a 184 „Čechů“, z nichž většina přišla z vnitrozemí. Člen tamní místní správní komise Trnka dával veřejně najevo, že reemigranty nemají rádi; na úřadě je začali nazývat „Poláky“ a prohlašovali, že i „Němci jsou lepší“. Reemigranti provokovali nejen tím, že neuměli pořádně česky, ale také proto, že neměli peníze, aby složili příslušné splátky za usedlosti. Neustálé překážky, které místní úředníci reemigrantům kladli při jejich pokusech začít hospodařit, vrcholily v předvolebních dnech v květnu 1946:

Dne 24. května před volbami v 7 hodin večer strhl se ve Třech sekerách velký shon. Pan předseda MSK Soukup si nechal zavolat na úřad všechny exulanty, všech se vyptával, zda jsou dobří Češi a jestli také česky umějí. Nechal také pozdě v noci vzbudit staré sedmdesátileté lidi, kteří se ani v Německu německy nenaučili. Všichni museli jsme mu podat ruku a přísahat, že jsme dobří Češi. [...] 25. 5. přijel pan okresní předseda Němec a řekl, že exulanti volit nebudou... Za tuto hanebnost jsme vděčni panu Soukupovi.

SLOVNÍČEK

Text popisuje:

Text 2

Pojďte budovat české pohraničí!

Ve Vitíně se pokoušeli hospodařit i manželé Bohumil a Kateřina Šťastní, rodiče předsedy MSK Evžena Šťastného, kteří převzali usedlost po Adalbertu Richterovi. Jejich hospodaření však nedopadlo dobře: „Bohumil Šťastný nastoupil do národní správy dne 6. února 1946, dekret o vlastnictví obdržel ku dni 1. března 1946. Odchází dne 31. listopadu 1946 povolán na věčnost. Vdova po osídlenci je sama šedesátiletá a není schopna dále hospodařit. Usedlost tato jako zemědělská se ruší.“ Kateřina Šťastná žila v obytné části přidělené usedlosti do jara 1947, kdy se odstěhovala do Střekova.

Vysvědčení otci: „Bohumil Šťastný byl dobrým hospodářem, smrt mu však zabránila dále hospodařit. Vesnice tato jest 7 km [sic!] vzdálena od nejbližší vesnice Malé Březno po neschůdné a neupravené cestě, je prostě vůbec odříznuta od světa, zvláště v zimě pro velké závěje. Ve vesnici není elektriky ani vodovodu. Jednotlivé usedlosti nemají ani vlastní studny, takže musí docházet do společné studny, která je od nejbližší usedlosti vzdálená čtyři sta metrů.“ (Evžen Šťastný, předseda MKS Vilín, 1946)

Text popisuje:

c) Výsledek osidlovací činnosti:

Jest stále neuspokojivý. Osidlování neděje se plánovitě a vážne zvláště v krajích hornatých a méně úrodných.

Iniciativa místních nár. výborů má sice značný vliv na osidlování, které jest však prováděno mnohdy bezplánovitě a osobami pro poctivou práci v pohraničí nevhodnými.

d) Chování a činnost čs. občanů příšlých do pohraničí, morálka a duch

Větší část čs. občanů přichází do pohraničí, aby se obohatila, obsadila lepší nemovitosti (vily se zařízením) a vedoucí místa bez žádoucí kvalifikace a znalostí.

Tito občané jsou při prosazování svých požadavků často hrubí a domnívají se, že prokazují státu obět' již tím, že přišli do pohraničí. Nejsou na svých místech a mnohdy působí škodlivě.

Menší část čs. občanů přichází do pohraničí s pocitem odpovědnosti a do práce (zemědělci).

Sabotážní akce v poslední době snižují pocit bezpečnosti čs. občanů v pohraničí, zvláště na vesnicích.

Text popisuje:

Zamyslete se:

Pojďte budovat české pohraničí!

1. Jaký život slibovaly propagandistické plakáty lidem, kteří přijdou do pohraničí?
2. Shodoval se příslib z volebních plakátů s výpověďmi lidí, co se do pohraničí po válce přistěhovali?
3. Který materiál podle vás popisoval skutečnou realitu příchodu lidí do pohraničí?
4. Co podle vás mohlo způsobit případný rozdíl v zobrazování života v pohraničí?

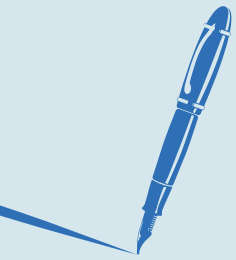
Konec hodiny

Test

Líbila se ti hodina?

Test

1. Proč investovala čs. vláda energii do propagace osidlování pohraničí?

- A) Chtěla zastrašit bývalé německé obyvatelstvo, aby se nevracelo do Československa.
- B) Usilovala o maximální osidlovací politiku, jelikož bylo obtížné nahradit německé obyvatelstvo po jeho vysídlení.
- C) Zkoušela nové formy reklamy a její dopady, pro nadcházející volby.

2. Který z následujících problémů se netýkal procesu osidlování pohraničí?

- A) Nával českého a slovenského obyvatelstva a nedostatečné ubytovací kapacity.
- B) Německé obyvatelstvo, které odmítlo opustit své domovy.
- C) Krádeže a rabování německých nemovitostí.

1. Úvodní fotografie: Mapa: Melantrich. Československá republika. 1:1 000 000. Praha: Melantrich, 1947. 1 mapa : barevná ; 46 x 86 cm, na listu 63 x 95 cm, s. [1]. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:9ae5b42f-c3b7-486b-9df7-ea88ed619abf> / Autor: Wolfgang Alexander Schlosser. HELLER, Čestmír. Pojď s námi budovat pohraničí, Praha: Tiskové oddělení osídlovacího úřadu a Fondu národní obnovy, 1947. Titulní strana.
2. Plakát č. 1.: Autor: Wolfgang Alexander Schlosser. Heller, Čestmír. Pojď s námi budovat pohraničí, Praha: Tiskové oddělení osídlovacího úřadu a Fondu národní obnovy, 1947. Titulní strana. / Také jako součást sbírek Moravské Galerie v Brně. Evidenční číslo GD 34622.
3. Plakát č. 2.: Autor: Wolfgang Alexander Schlosser, Pensisté chcete vlastní domek? Osídlovací úřad v Praze. In: Katalog výstavy: Tachovsko: krajina v paměti / paměť v krajině 12. 6.–28. 9. 2014. Muzeum Českého lesa v Tachově. plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2014. str. 56. / Také jako součást sbírek Moravské Galerie v Brně. Evidenční číslo: GD 32994.
4. Plakát č. 3.: Autor: Wolfgang Alexander Schlosser. Budujeme české pohraničí - sem patříš i ty - keramické závody, 1946. Moravská Galerie v Brně. Evidenční číslo: GD 32982.
5. Policejní přihlášky: Graficky upraveny a doplněny dle vzpomínek a příběhů: 1. Příběh Marie Milotové v knize Takové normální rodinné historky–obrazy migrace a migrující rodinné paměti, Kreisslová, Nosková, Pavlásek, Argo. 2019. str. 218. 2. Příběh Michala Conka, vyprávěný pro Paměť národa. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/conka-michal-20130721-0?fbclid=IwAR3VDvVLHkrPM-69ZNLHlhTrk85firuMQaqiOtsrrGAtYwTAQqmSxyM8Kug> [06-06-2022] 3. Příběh Gizely Borikové vyprávěný pro Paměť národa. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/borikova-gizela-1927> [06-06-2022] 4. Dle Žádosti o poskytnutí půjčky Alžběte Liptákové. Dokument umístěn v: SOKA Liberec, fond ONV Frýdlant, karton 85. 5. Příběh Evžena Švarce Karlíček Petr. Průvodce po zaniklých obcích, osadách a samotách pod Bukovou horou. Ústí n. Labem: Statutární město Ústí nad Labem, 2021. str. 93.
6. Mapa: Mapa: Melantrich. Československá republika. 1:1 000 000. Praha: Melantrich, 1947. 1 mapa : barevná ; 46 x 86 cm, na listu 63 x 95 cm, s. [1]. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/nkp/uuid/uuid:9ae5b42f-c3b7-486b-9df7-ea88ed619abf>
7. Text 1: Spurný, Matěj. Nejsou jako my: česká společnost a menšiny v pohraničí (1945-1960). Praha: Antikomplex, 2012. str 304.
8. Text 2: Karlíček Petr. Průvodce po zaniklých obcích, osadách a samotách pod Bukovou horou. Ústí n. Labem: Statutární město Ústí nad Labem, 2021. str. 93
9. Text 3: von Arburg, Adrian, Staněk Tomáš (ed.). Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945–1951. Dokumenty z českých archivů. 2. díl, 2011, str. 764.